

5284
Pindse-Søndag 1846
1846

Grundtvigs prædikenmanuskripter fra 1845-46, fasc. 36,
udgivet januar 2010 af Lars Toftdahl Andersen
i Grundtvig-Byens digitale bibliotek med støtte fra
Tipsmidlerne (2001) og N.F.S. Grundtvigs Fond (2010).

8 ms, 31. maj 1846

Pindse-Søndag 1846

Hellige Gud-Fader! – Dit Ord er Sandhed! Dit Ord til os er Aand og Liv! – Troens Ord, som maa høres! ja, Himmelske Fader! samler Du Aanden fra os, da maae vi opgive Aanden og synke sammen i Støvet, men udsender Du Din Aand, da skabes vi og da fornyes Jordens Skikkelse hos os til Din Bolig, til Mennesket i Dit Billede og efter Din Lignelse. Lad det skee! lad det kiendes, at Din Hellig-Aand er ogsaa udsendt til os og er mægtig til at opvække Abraham Børn af Stene, mægtig til at bygge Dig et Huus i det Lave, som Alle de i Høiheden, himmelske Fyrster og Magter, maae beundre, og Alle de fra Afgrunden kun forgiæves bestorme! Gjør det af Din Naade, ved Din Aand i Vorherres Jesu Christi Navn: Fadervor! Du, som er i Himlene!

Her er Guds Huus og Himlens Port! sagde Patriarken *Jakob*, da han vaagnede af Drømmen, hvori han saae Himmel-Stigen med Engle-Skaren, som foer op og ned og med Herren selv paa Toppen, som gav ham Abrahams Velsignelse og sagde: i din Sæd skal alle Jordens Slægter velsignes, og havde et Verdens-Menneske hørt ham tale saa, hvor han laae paa aaben Mark, med Stenen under sit Hoved, da vilde han tænkt, at Patriarken drømde endnu og talde i Søvn; thi udvortes tilsyne var jo ikke det Mindste, der fortjende saa herlige Navne, som Guds Huus og Himlens Port. Troer vi imidlertid, hvad vi har hørt, at denne *Jakob*, der havde kun en Steen at helde sit Hoved til, havde mindre nogen Bolig end Ræven i sin Hule og Fuglen i sin Rede, havde naar han reiste sig kun en Stav til sin Stalbroder, at han virkelig var i Aanden og saae himmelske Syner og hørde Herrens Røst og fælde Hans Velsignelse, og at han blev Stamfader

Pindse-Søndag 1846

til hele Israels Folk, med den Moses, der indrettede Tabernaklet efter den Lignelse, han saae paa Bjerget, hvor Herren talde med ham, som en Mand med sin Næste, den Salomon, som bygde *Jerusalems* Tempel for Gudernes Gud til et Vidunder paa Jorden, og endelig ham, der var langt meer end Salomon, ham der talde med Moses paa Bjerget, men steg ned i Dalen for at tale til de Smaa, han hvis Legems Tempel var i Sandhed Gud-Faders Bolig, hvorom Han sagde: dette er mit Hvilested, han, Vorherre *Jesus Christus*, som vidnede: jeg er Sandheden og Veien og Dørren, der kommer Ingen til Faderen uden giennem mig; troe vi det, da veed vi ogsaa, Patriarken *Jakob* vilde rolig hørt paa dem, der havde kaldt ham Drømmer, og spurgt ham med spottende Læber, hvorfor han da ikke heller gik ind i det Guds Huus, han saae, end laae paa den nøgne Jord, eller hvi han ikke heller gik ind ad den Himmelport, han fandt aaben, end han vandrede de mange mødige Fjed til fremmede Lande.

Og see, Christne Venner! skulde vi da ikke ogsaa kunne høre rolig paa Alt hvad Verden vil sige, naar vi udbryde: her er Guds Huus og Himlens Port! her er det, ligesaa vist og virkelig, som vi er her, tale og sjunge om de Ting, som høre til Guds Rige, ligesaa vist og virkelig, skjøndt Verden ikke seer det, seer kun os og Stenen, hvortil vi udvortes helde vort Hoved, Huset af Kalk og Steen, som er det Eneste, vi kan pege paa, naar vi skal vise Verden *Kirken*, og som dog synes ei at svare bedre dertil end Stenen, hvorom *Jakob* sagde: den skal vorde et Guds Huus!

Jo m. V. Gud være lovet! saasandt vi er Christne som troe, hvad vi bekiende, da kan vi

Pindse-Søndag 1846

endnu meget roligere end Patriarken *Jakob* høre paa Verdens Spot med vor Gudshuus og vor Himmelport; thi vi har seet større Ting end han, og vi har seet dem, ikke i Drømme, men lysvaagne, og hvad vi saae, var ikke Varsler og Forbilleder, men klare Virkeligheder, ikke noget Forbifarende, men det Forblivende, Urokkelige, saa naar vi pege paa Stenen som et Kiendemærke, da sige vi med Rette: ogsaa denne Steen er blevet et Guds Huus!

Ja, m. V. det maa vel klinge latterligt for Verden, det klinger dristig, kan let klinge forvovent for os selv, men det er dog sandt; thi hvad har vi ikke seet, ja, hvad har vi ikke stadig for Øie, naar vi troe paa Gud-Fader, vor Skaber, paa Jesus Christus, Hans eenbaarne Søn, vor Herre, og paa den Hellig-Aand i den hellige, almindelige Kirke! Da har vi ikke blot seet en Himmel-Stige, hvorpaa Guds Engle fare op og ned, men vi har seet ham, over hvem Guds Engle fare op og ned, seet ham ikke blot, som den Herre Zebaoth paa Toppen, men som et Barn, underlig nedsteget til os ved Hans Ord, som taler, saa det skeer, klædt i vort Kiød med den Himmelske Faders Aand, vi har seet ham opstanden af Graven med Kiød og Been, og farende til Himmels som Menneskens Søn, at sætte sig hos Faderens Høirehaand, og vi har hørt ham lyse den store Velsignelse over de Troendes Menighed, hvortil vi høre, sigende: i dig og i din Sæd skal alle Jorderigs Slægter velsignes.

Vi har endelig seet Apostlerne udgaae fra Jerusalem med alle Tungemaal Aand, og bygge Guds-Huset, gjort uden Hænder, under alle Himmelegne, Gudshuset, hvor Herren siger alle Dage: annammer den Helligaand! og dersom Nogen elsker mig, da holder han fast paa mit Ord, og da elsker min Fader ham og vi kommer til ham og gjør Bolig hos ham! Skulde efter alt Dette, og med alt Dette ikke vi turde

Pindse-Søndag 1846

sige: her er Guds Huus og Himlens Port, ja, lægge til: denne Steen er blevet et Guds Huus, uden at ændse, hvad Verden synes derom, kan og vil sige dertil. Den sagde om Apostlerne paa Pindsedagen fyldte med den Hellig-Aand: de er drukne af sød Viin, men Apostlerne ændsede det ikke, fordi de saae, at hvor de gik og stod, der var Guds

Huus, deres Legemer var blevet den Helligaands Tempel og naar de oplod deres Læber, da oplukkedes Himlens Port for alle deres Tilhørere, oplukkes af Faderens Aand som talde igiennem dem og kaldte i *Jesu* Navn alle Trætte til Hvile i et bedre Skiød end Abrahams, i den Himmelske Faders Skiød, Hans Hvilested, som siger: hvor jeg er, skal ogsaa min Tjener være.

Saavist derfor som *Apostlernes Aand* er med os, saavist er ogsaa her Guds Huus og Himlens Port, og naar den oplukkes med et lydeligt Guds Ord, da er ogsaa Stenen et Guds Huus, saalænge det varer, thi kun fordi Stenen ikke kan elske den Herre *Jesus* og holde fast paa hans Ord, kun derfor er den ikke Guds Huus evindelig, men saalænge og saatit den gienlyder af Herrens Ord, da er den det, thi Ordet er Gud og Aanden er Gud, og Herrens Ord til os er Aand og Liv.

Men skulde vi da maaskee drage det i Tvivl om *Apostlernes Aand*, den Himmelfarnes Aand, som udgaaer fra Faderen, den evige Sandheds og Kiærligheds Aand er med os som troe hvad vi have hørt, hvad Menigheden har hørt fra Begyndelsen, som et himmelsk Evangelium, som *Jesu Christi Vidnesbyrd*, meddelt af *Apostlerne*, som de annammede det af Herren, hører det maaskee til den christelige Ædruhed og Beskedenhed at udtrykke sig tvivlraadig om den Hellig-Aands Næ[r]værelse, eller befindes vi virkelig saa aandløse, at vi ikke blot selv blive latterlige, men gøre Herren Skam, naar vi sige: her er Guds Huus og Himlens Port, thi Herrens Aand er over os, derfor haver Gud salvet os til at prædike Evangelium for de Fattige og helbrede de sønderknuste Hjerter, at udraabe Frihed for Fangerne og Syn for de Blinde, at udraabe Herrens Jubelaar!

Pindse-Søndag 1846

Nei Ch. V. det er kun Fienden, som vil indbilde os det, thi det er tvertimod kun derved, vi bliver aandløse, naar vi drage Herrens Ord og Forjættelser i Tvivl, kun derved vi udelukke *Troens Aand*, som altid lader sig finde i Troens Ord, efter Herrens Forsikkring: Enhver, som leder, skal finde, og om end Verden spotviis kalder os de Fattige i Aanden, saa blive vi dog ved det første Aandepust fra Herren istand til at gøre Mange

rige, og fordi Herrens Aand er Klarheds Aand, oplyste nok til at see den Aands og Krafts klare Beviisning, som Apostel-Ordet fører med sig overalt hvor det kommer hen.

Ja m. V. Verden indbilder sig at være klog paa Aand, og veed dog ikke Forskiel enten paa Aand og Kiød eller paa Høire og Venstre i Aandens Rige, men vi veed det, vi veed det, thi Herren har lært os at det er Aanden, som gjør *levende*, Herren taler et Ord til os, som er Aand og Liv, Herren har sendt os *Sandhedens Aand*, som gjør alle Hans Ord levende paa vore Læber, gjør al evig Sandhed levende for vort Hjerte. Verden veed det ikke, men den er nødt til hver Dag at stadfæste og vise det, at alle Ord om Ham, som var, før Bjergene blev til, som er fra Evighed til Evighed, ja alle Ord om vor egen Sjæl, alle Ord om den usynlige Verden i os og over os, de er døde og magtesløse, naar der ei er *Aand* i dem, som en Livskraft, der hverken lader sig gribe med Hænder eller beherske med vor Fornuft, men griber og behersker os, saa, er der kun Liv og Kraft i Vorherres Jesu Christi og Hans Apostlers Ord paa vore Tunger, da er ogsaa Christi

Pindse-Søndag 1846

og Apostlernes Aand hos os, og saavist som Jesus er Guds Søn, da er det ingen Vildfarelses, men Sandhedens Aand, Guds Aand, som skaber et aandeligt Guds Huus overalt hvor Han hviler, oplukker Himmelens Port overalt hvor Han taler.

Er der da kun ligesaameget Liv i vort Ord, naar vi tale om det usynlige Guds Huus hist oppe og hernede, som naar de Andre tale om deres egne Huse, deres stolte Borge og gyldne Sale, da kan det være meget lidt i Sammenligning med Evangeliets Velsignelses Fylde hos Apostlerne, men det er dog et levende Beviis paa den Hellig-Aands Nærværelse, som skrevet staaer: Ingen kan kalde Jesus Herre uden i den Helligaand, der er Forskiel paa Gaver, men Aanden er den Samme, ligesom der er Forskiel paa Tjenester, men Herren er den Samme, og Forskiel paa Kraftyttringer, men det er den Samme Gud som kraftelig virker Alt i Alle. Og er der da nu intet Liv i den Tale, at her er Guds Huus og Himlens Port, her er det store Bedehuus for alle Folk hvor Herren hører før vi bede og svarer før vi kalde, her mødes alle Folk og Stammer og Slægter, fordi her boer Guds Aand, som randsager Alt, ogsaa Guds Dybheder, og udtaler Guds Storværk og

Majestæt med vore Tunger, her risler Livets Kilde, den evige Livs-Kilde, som kun er hos Gud, og her er Brødet, som kom ned fra Himmelen, her er den uforkrænkelige Mad, som tjener til et evigt Liv, her er Vinen som glæder Hjertet med fuldkommen Glæde, her findes Gud, den sande Gud af alle dem, som søge Ham, her findes Han i Ordet, i det Guds-Ord, som er Gud men blev Kiød og boede iblandt os med den Eenbaarnes Herlighed, fuld af Naade og Sandhed, det Guds-Ord, som er Aand og Liv alle Dage i de Troendes Hjerter og paa Dets Tjeneres Læber, som vil ikke tale af [sig] selv, men tale hvad de høre i Røsten, som er udgaaet fra Jerusalem

Pindse-Søndag 1846

til Verdens Ende! Er dette Ord dødt og magtesløst? kan det ikke gribe Sjæle, kan det ikke fryde og trøste Hjerter, kan det ikke skabe højere Syner, dybere Følelser og renere Glæder end Verden har, føle vi ikke, naar Hjertet troende oplader sig for dette Ord, at vi er overgangne fra Mørket til Lyset at sees for Guds Ansigt, kan vi ikke føle, at Herren er nær, skiøndt Verden seer ham ikke, kan vi ikke mærke at Himlens Port er opladt, at Herligheden straalere ud til os, at Sjælens Øie drages til at betragte de himmelske Ting, hvor vor Frelser sidder ved Guds Høirehaand, til at kige ind, hvor ogsaa vort Sæde er beredt i de evige Boliger!

Jo, vi veed alle, det er saa, og derfor sige vi trøstigt, sige vi gladeligt: her, i Vorherres Jesu Christi Kirke, hvor Hans Indstiftelser og Anordninger bevares, hvor Hans Ord høres, hvor Hans Aand, som gjør levende, taler, vidner og trøster, minder om Alt hvad Herren har sagt, bekræfter og beseigler Alt hvad Herren har lovet, udvider Hjertet til kiærlig at omfatte hele den store Skare af Stammer og Folk og Tungemaal, som i Himlen og paa Jorden bøie sig i Vorherres Jesu Navn, fryde sig i Hans Lys og vente paa Hans Salighed, aabner Øiet for Alt hvad Gud har givet til sine Børn, for Livets Krone ved Løbets Maal, her er *Guds Huus og Himlens Port*, som de kan findes paa Jorden, som de kan kiendes i Støvet, og skønne vi kun derpaa, takke og prise vi kun i Jesu Navn Faderen for Hans ubeskrivelige Kiærlighed og uskatterlige Gave, bede vi kun Hans

Aand, den Helligaand blive hos os, styre, regiere, styrke, oplyse, rense og klare os; da skal vi blive

Pindse-Søndag 1846

som Pillere i Guds Huus, der kan ikke rokkes, og som Herolder i Himlens Port, der udraabe Guds Jubelaar, da skal i os og vor Sæd alle Jorderigs Slægter velsignes, thi da skal vi see Guds-Huset, hvori vi boe, aabenbar udvide sig paany til Bedehuset for alle Folk, den hellige, almindelige Kirke, og det skal mindes fra Slægt til Slægt, at da vi i Daaben efter Herrens Indstiftelse med Hans Munds Ord søgde den eneste Indgang i Himmeriges Rige, da var det, som Himlens Port fløi op, thi da saae vi en aaben Dør, som Ingen kan lukke uden Han som har Davids Nøgel, da var det, som Guds Engleskare, som Aanden og Herren efter lang Fraværelse igien besøgte os, saa Stenen blev et Guds Huus. Saa syndes det, men Sagen var kun den, at Herrens Folk, ligesom hvert Folk paa Jorden, havde glemmt sin Aand, eller tvivlede dog om Hans Kraft og Nærværelse, men Han som siger: Jeg lader Andre føde og skulde Jeg selv være ufrugtbar, Han vakde os af Dvale, og da vi oplod vore Øine, da saae vi, det var ikke Aanden, men os som havde sovet, det var ikke Ham, som havde forladt os, men os, som havde udelukt Ham, det var ikke Herrens Løfter, som havde svigtet men os, som unddrog os fra Hans Godhed ved at drage dem i Tvivl, det var ikke Faderens Kiærlighed, som var kiølnet, men vore Hjerter, som ei gav den Rum, det var ikke Guds Huus og Himlens Port, som forsvandt, men det var kun vort Øre, som luktes, vore Læber som forstummede, vor Lovsang som hendøde, og saasnart vi derfor vaagnede i Troen og paakaldte i Haabet, da var Aanden hos os med Guds Huus og Himlens Port, med Englene, med Herren og Hans Fader, som kommer og gjør Bolig hos dem alle, som elske Ham saa, at de holde fast paa Hans Ord, som er den eneste Grundvold der kan bære Staden med Taarnet som rækker til Himlen, men ogsaa den eneste Bæk af det evige Livs Flod, der kan giennemstrømme alle Christne Slægter, og er paa de glødende Læber den Høiestes Vogn med Flammeheste som henter Hans Tjenere! Amen! i Vorherres Jesu Navn Amen!

